

політичною, правовою, духовною тощо) та взаємодіючи з ними, збагачує кожну з них і сприяє їх ефективному функціонуванню та подальшому розвитку.

Література

1. Кузняка Т. В. Державна політика у сфері інтелектуальної власності: історія становлення та міжнародний досвід. *Проблеми інженерно-технічної освіти*. 2015. № 48-49. С. 80-90.

2. Хрідочкін А. В. Теоретико-методологічні засади публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності. *Вісник Вищої кваліфікаційної комісії суддів України*. 2018. № 3. С. 19-23.

3. Хрідочкін А. В., Ємець Л. О., Дудин Т. М., Ломакіна А. А. Інтелектуальна власність. Словник-довідник: навчальний посібник. Дніпро. 2016. 344 с.

4. Бошицький Ю. Л. Інноваційні перспективи України в контексті оптимізації правової охорони інтелектуальної власності. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 4. С. 212-216.

5. Гурковський В. І., Друк В. В. Проблемні аспекти реалізації основних напрямів державної політики в інформаційній сфері у контексті сучасних викликів. *Публічне урядування*. 2017. № 2. С. 101-107.

УДК 340.133(043.2)

Шапенко Л.О., старший викладач,
Атаманчук Т.Р., студентка магістратури,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ДОГМАТИЧНІ ЗАСАДИ КОДИФІКАЦІЙНОЇ ТЕХНІКИ ТА ПРОЦЕСУ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА

Важливе місце серед засобів гарантування юридичних документів займають правила та прийоми юридичної техніки, метою яких є забезпечення упорядкування правових норм, оформлення змісту та форми нормативно-правових актів у процесі їх розробки та прийняття. Кодифікація в юридичній літературі традиційно розглядається як одна з найважливіших форм систематизації законодавства.

Історія кодифікацій, а також результатів цієї діяльності – кодексів, кодифікованих законів, зводів тощо – налічує у своєму розвитку понад чотири тисячі років (починаючи з Кодексу Ур-Намму, складеного близько 2100 р. до н.е.). У багатьох країнах світу кодифікаційна діяльність здійснювалась з огляду на здатність об'єднати в єдиному правовому документі всі чинні нормативні акти, а також змінити зміст норм, що містяться в них, тобто певною мірою впорядкувати діючу систему законодавства [1, с. 8]. При цьому варто зазначити, що на сьогодні,

актуальність кодифікації в усьому світі, у тому числі й в Україні, лише зростає.

Особливістю кодифікації порівняно з іншими способами систематизації законодавства є те, що вона являє собою діяльність уповноважених на те органів державної влади, спрямовану саме на розробку, прийняття та введення в дію нового за формою та за змістом нормативно-правового акта підвищеної стабільності. Така діяльність здійснюється шляхом використання відповідних прийомів, методів, засобів, правил, процедур, які в теорії права отримали назву кодифікаційної техніки. У процесі кодифікації до проекту акта, що створюється, включаються як уже діючі норми, так і нові норми, які вносять зміни в регулювання певної сфери суспільних відносин. Тобто, кодифікація виражається в підготовці та прийнятті нових актів, до яких входять погоджені між собою норми попередніх дієвих актів, а також нові нормативні приписи. При цьому здійснюється не лише упорядкування норм і їх розташування в певному порядку, але й їх перегляд, скасування застарілих і неефективних та створення нових, їх узгодження, усунення розбіжностей та протиріч. Найчастіше кодифікація застосовується для норм, які діють чи мають діяти тривалий проміжок часу [2, с. 80].

Для кодифікаційного процесу характерною ознакою є те, що він здійснюється лише державними органами, в межах їх компетенції та завжди являє собою офіційну систематизацію. В Україні органами, які можуть здійснювати кодифікацію, є Верховна Рада України, Кабінет міністрів України, міністерства, відомства, органи місцевого самоврядування, підприємства, організації, а також народ України у випадку винесення кодифікаційного документа на всеукраїнський референдум. Крім того, до ознак кодифікації можна віднести:

- результатом кодифікації є видання нового кодифікованого нормативно-правового акта;

- у процесі кодифікації з'являються нові елементи системи права, такі як норми та інститути права;

- після набрання кодифікованим актом чинності, попередні акти, які регулюють аналогічні суспільні відносини, втрачають чинність повністю або в частині, яка суперечить такому попередньому акту [3, с.165].

Існують різні види кодифікацій, зокрема, розрізняють загальну, галузеву та спеціальну. Ці види визначаються різним здійсненням на рівні законодавства: загальна кодифікація регламентує усі сфери життя (наприклад, Конституція), галузеві систематизують нормативно-правові акти в межах певної галузі законодавства, а спеціальні здійснюються в межах певної підгалузі законодавства. За формою вираження виділяють основи (головні засади) законодавства; кодекси; положення; статuti [4, с. 146].

Щодо кодифікаційної техніки, то основною її особливістю є те, що

вона дає змогу не тільки створити новий правовий акт, а й упорядкувати в єдиному кодифікаційному документі ряд нормативних актів. Кодифікаційну техніку доцільно розглядати як різновид нормотворчої техніки, так як результатом стають не лише акти законодавчого характеру, а також і підзаконні акти.

Варто зазначити, що виділення кодифікаційної техніки зі складу нормотворчої виправдане як з огляду на особливості цієї діяльності, так і з позицій специфіки кодифікаційних актів. На переконання Є.А. Гетьмана, цілком вона трактується як найбільш досконалий вид нормотворчої техніки, що може виступати у вигляді як законодавчої техніки, так і підзаконної нормотворчості, оскільки її результатом стають нормативно-правові акти не тільки законодавчого, а й підзаконного характеру [1, с. 47]. До її складу входять методи, способи, засоби та прийоми вчинення компетентним органом державної влади дій, спрямованих на впорядкування нормативного масиву та об'єднання правових приписів у кодифікованому документі. Також варто зазначити, що, у свою чергу, до засобів та прийомів техніки кодифікації можна віднести: правові конструкції, юридичні презумпції, правові фікції, кодифікаційну термінологію, символи.

Таким чином, можна дійти висновку, що кодифікаційна техніка – це система правил, прийомів, засобів та способів підготовки форми, змісту та структури проєктів кодифікаційних актів. Одним із визначальних принципів кодифікаційної діяльності варто визнати принцип техніко-юридичної досконалості кодифікаційних актів. При цьому, необхідно зазначити, що подальша кодифікація права України є необхідним та відповідальним кроком, від якого залежить подальше вдосконалення правової системи держави, і тому дана тема потребує подальшого наукового дослідження для подальшого розвитку та покращення, адже саме кодифікація є важливим показником зрілості національної правової системи та найкращим способом досягнення гармонійної, внутрішньо узгодженої системи законів та підзаконних актів.

Література

1. Гетьман Є. А. Кодифікація законодавства України: загальна характеристика, особливості, види. Харків: Право, 2012. 192 с
2. Теорія держави і права: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл., О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін.; за ред. О.В.Петришина. Харків: Право, 2016. 346 с.
3. Петков С. В. Кодифікація як кінцева мета реформування системи законодавства. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 5. С. 164-167.
4. Бородько В. Ю. Кодифікація права. Правова система України: проблеми та перспективи. Київ: КНУТД, 2017. С. 144-147.